

КАФЕДРА
Спеціального фортепіано
Академічного співу
Музичного мистецтва естради та джазу

СИЛАБУС
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Освітній рівень	I освітньо-професійний	Курс	3,4
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	5 - 8
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	8
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Практичні	112 години
Освітньо-професійна програма	Сольне інструментальне та вокальне виконавство	Індивідуальні	16 годин
Загальний обсяг	240 годин	Самостійна робота	112 годин
		Семестровий контроль	заліки 5-8 семестри

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Попов Юрій Кирилович
Профіль викладача	popov@num.kharkiv.ua
e-mail	ukropov1@gmail.com
ПІБ, посада	Ткаченко Тетяна Володимирівна
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/person/1565
e-mail	Tvt67@ukr.net
ПІБ, посада	Дрожжина Наталя Володимирівна, завідувачка кафедри музичного мистецтва естради та джазу ХНУМ імені Івана Котляревського, доцент
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/art-of-pop-and-jazz/Drozhhina.pdf
e-mail	drakoza2015@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Педагогічна практика» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Силабус укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчання. Силабус визначає обсяги знань, які студенти повинні опанувати відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічна практика», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень.

Метою вивчення навчальної дисципліни є освоєння дисципліни «Педагогічна практика» – підготовка випускників-бакалаврів до майбутньої професійної діяльності в якості викладача спеціальних дисциплін. Педагогічна практика – складний комплекс професійних якостей, призначений для засвоєння студентами основ педагогічної майстерності. Він використовується для передачі знань і формування навичок гри з практичним показом на інструменті і вимагає від практиканта як володіння технікою виконання, так і володіння професійною лексикою. Ці умови вимагають включення в курс всіх необхідних компонентів: організаційного, динамічного, змістового, дійового та інших, що дозволяють створити на уроці найбільш повну модель майбутньої професійної діяльності випускника.

Згідно з вимогами освітньо-професійної/освітньо-наукової програми бакалавр повинні **знати**:

- зміст, методи і форми викладання дисципліни;
- методичку музичного виховання;
- методологічні та наукові основи музичної освіти в школах, школах мистецтв, ліцеїв, коледжів та в музичних навчальних закладах додаткової освіти;

вміти:

- викладати спеціальні дисципліни в установах навчальної, середньої та вищої професійної освіти, установах додаткової освіти в тому числі ДМШ;
- методично доцільно будувати урок з учнями різного віку;
- в процесі навчання гри на фортепіано використовувати на практиці найбільш цінні методи і прийоми роботи з учнем;
- використовувати підручники, нотний матеріал, аудіо- та відеозаписи;

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Загальні компетентності

- ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 6.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 7.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 8.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 9.** Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12.** Здатність працювати автономно.
- ЗК 14.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 16.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні(фахові) компетентності

- СК 3.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК 4.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.
- СК 5.** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК 6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК 7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності.
- СК 9.** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- СК 10.** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК 11.** Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри (ансамблевого/хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.

ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПРН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, уміння перекладати музичні твори для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору).

ПРН10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.

ПРН11. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській/менеджерській/лекторській/звукорежисерській практичній діяльності.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН13. Уміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/виконавської майстерності теорії, історії музики/композиції.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

Форми та технології навчання

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують індивідуальні та практичні заняття. У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують запропоновані завдання, наприклад, визначити особливості стилю того чи іншого композитора, проаналізувати фактуру його творів тощо.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу Viber, Messenger тощо.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту та диференційованого заліку	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D		
60–63	E	задовільно	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти.

90–100–A– відмінно, повно розкрив зміст матеріалу в обсязі, передбаченому програмою; виклав матеріал грамотною мовою, точно використовуючи педагогічну термінологію, в певній логічній послідовності; показав вміння ілюструвати теорію конкретними прикладами, застосовувати її в новій ситуації при виконанні практичного завдання; продемонстрував знання теорії раніше вивчених суміжних тем, сформованість і стійкість використовуваних при відповіді умінь і навичок;

82–89–B– добре, відповідав самостійно, без запитань викладача; може бути одна - дві неточності при висвітленні другорядних питань або в випадках, коли студент легко виправив їх після зауваження викладача.

74–81–С– добре у викладі допущено невеликі прогалини, які не змінили зміст відповіді; один - два недоліки при висвітленні основного змісту відповіді, виправлені після зауваження викладача.

64–73–D– задовільно неповно розкрито зміст матеріалу (зміст викладено фрагментарно, не завжди послідовно), але показано загальне розуміння питання і продемонстровані вміння, достатні для засвоєння програмного матеріалу.

60–63–E– задовільно допущені помилки у визначенні педагогічної термінології, виправлені після кількох запитань викладача; студент не впорався із застосуванням теорії в новій ситуації при виконанні практичного завдання, але виконав завдання обов'язкового рівня складності з даної теми; при достатньому знанні теоретичного матеріалу виявлена недостатня сформованість основних умінь і навичок.

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання) не розкрито основний зміст навчального матеріалу.

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) виявлено незнання студентом більшою або найбільш важливої частини навчального матеріалу; невміння робити висновки і узагальнення; незнання визначення основних понять, законів, правил, основних положень теорії.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь студентів у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, мистецьких конкурсах та фестивалях, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика курсу

Робота в курсі має відповідати вимогам «Положення ХНУМ імені І. П. Котляревського про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/ %96.pdf>)

Рекомендована література

Фах «Фортепіано, орган»

1. Бабак І. «Soft Way to Mozart» - инновационная методика игры с листа
І. Бабак Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство.
Івано-Франківськ, 2011. Вип. 21-22. С. 347-354.

2. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіаною. Львів, 2001. – 222 с.
3. Веркіна Т. Креативний слух як основа професійної діяльності піаніста. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. Х. ХНУМ. Вип. 35. С. 7-19.
4. Гончаренко В. Ф. Про роботу студента-піаніста над музичним твором у зв'язку з деякими аспектами організації музики. Актуальні питання педагогічної підготовки студентів музичних учбових закладів. Донецьк, 1993. Ч. 2. С. 106-112.
5. Горецька Н.В. Проблеми педагогіки в контексті фортепіанної культури. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. Х., 1999. Вип. 3. С. 58-63.
6. Горецька Н. В. Про деякі можливості використання комплексного підходу в педагогічній практиці студентів-піаністів Проблеми взаємодіяння муз. науки и учеб процесса. Х., 1994. С. 5-8.
7. Гусев І. Імпровізація – засіб сучасної методики навчання гри на фортепіано. Науковий вісник НМАУ. К., 2005. Вип. 47, кн. 11. С. 29-38.
8. Деменко Б. Робота піаніста над поліритмічними труднощами // Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. К., 1981. С. 51-61.
9. Жуков А. Про деякі сучасні тенденції в професійному розвитку піаніста. Київське музикознавство : зб. ст. К., 2010. Вип. 34. С. 3-12.
10. Жукова О. Клавесин у вихованні сучасного піаніста. Київське музикознавство : зб. ст. К., 2010. Вип. 33. С. 192-201.
11. Забара М. Фортепіанні школи першої половини ХІХ століття та лейпцигська консерваторія. Київське музикознавство : зб. ст. К., 2011. Вип. 40. С. 174-184.
12. Залінг Г. Визначні німецькі піаністи першої половини ХХ століття про методику навчання гри на фортепіано. Українське музикознавство. Вип. 7. К., 1972. С. 246-259.
13. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавійно-струнних інструментах : Навч. посібник . Н.Кашкадамова. Тернопіль : СМП «Астон», 1998. 300 с.
14. Кашкадамова Н.Б. Мистецтво виконання музики на клавійно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) ХІV- ХVІІІ ст. Історія фортеп'янного мистецтва ХІХ сторіччя . Н. Б. Кашкадамова ; Львівська держ. музична академія ім. М.Лисенка. Львів : АСТОН, 2006. – 608 с.
15. Максимов О. Виховання учня-піаніста: наслідування традицій та їх розвиток . Мистецькі обрії. К., 2006. Вип. 8-9. С. 252-258.
16. Максимов О.Б. Роль аплікатури у рішенні учнем-піаністом виконавських завдань. Актуальні питання педагогічної підготовки студентів музичних учбових закладів. Донецьк, 1993. Ч.2. С. 112-118.
17. Меднікова З.С. про деякі проблеми навчання піаніста : (робота над технікою). Наукові збірки ЛНМА. Львів, 2012. Вип. 27. С. 63-74.

18. Милич Б. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. К., 1971. – 62 с.
19. Підпорінова К.В. Про значення виконавського дихання у вихованні піаніста . Наукові збірки ЛНМА. Львів, 2012. Вип. 27. С. 74-80.
20. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства: зб. ст. К., 1981. 116 с.
21. Скорульський М. Елементарні основи фортепіанної техніки школи Г. М. Єсіпової. К., 1970. – 52 с.
22. Тимофєєва К.В. (2009). Порівняльний аналіз як метод (на прикладі фортепіанного виконавства). Автореферат дисертації на здобуття наукового степеню кандидата мистецтвознавства . Харьков, 2009.
23. Чернявська М. С. Деякі особливості актуалізації виконавського інтонування фортепіанної фактури. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. – Х. : ХНУМ, 2015. – Вип. 44. – С. 128-140.
24. Шукайло В. Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста : навч. посібник . Х., 2004. – 160 с.

Рекомендовані інтернет-ресурси

- Б.М.Берлін. Відкритий урок: "Дитячі сцени" Р.Шумана
<https://www.youtube.com/watch?v=A5FepmU2sMA&t=2887s>
- Mikhail Arkadev Masterclass at the Schnittke Moscow State Institute of Music 11.11.2017 (part 5)
<https://www.youtube.com/watch?v=xpPM4jLFOD0>
- Майстер-клас професора Г.І. Грузмана: «Секрети виконання етюдів Шопена»
<https://www.youtube.com/watch?v=aOZiSjfw0QA>
- Натан Перельман - "Урок захоплення"
<https://www.youtube.com/watch?v=MeTIM5AEwQQ&t=69s>
- Lev Naumov teaches Scriabin's Op.42 No 5 étude in C# Minor
<https://www.youtube.com/watch?v=SkdXzTjPr18>
- Krystian Zimerman Masterclass - Copenhagen 1994 (Chopin, Schumann)
<https://www.youtube.com/watch?v=ALDzxU452gA>
- Garrick Ohlsson / Piano Masterclass / Student - Netanel Grinshtein / Jerusalem Music Centre
<https://www.youtube.com/watch?v=ll0qDBCxCEc&t=10s>
- Leon Fleisher: Lessons of a Master (a film)
https://www.youtube.com/watch?v=K-i_cK2pwEA

Рекомендовані джерела:

Фах «Музичне мистецтво естради та джазу (вокалісти)»

1. Дрожжина Н. В. Вокальне мистецтво естради: історія, теорія, практика : навч. підручник / Харків. нац. унів. мистецтв. Харків. Естет Принт, 2019. 336 с.
2. Дрожжина Н. В. Теоретико-методичні засади естрадно-джазового співу : навч.-метод. посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра закладів культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації. Вид. 2-ге, допов. Харків : Естет Принт, 2019. 148 с.
3. Кондаш О. Хвилювання : страх перед випробуванням. Київ : Рад. шк., 1981. 170 с.
4. Костюк О. Сприймання музики і художня культура слухача. Київ : Наук. думка, 1965. 122 с.
5. Музична естрада та джаз: бібліографічний покажчик/ автор-уклад. В. Откидач. Харків :Лідер, 2022. 229 с.
6. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа. Вінниця : Нова книга, 2006. 384 с.
7. Семикін В. Естрадне хвилювання (причини виникнення, способи адаптації). Донецьк : Вебер, 2009. 104 с. Інтернет-ресурси:

Рекомендовані джерела:

Фах «Академічний спів»

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація :підручник /С. Д. Абрамович, М. Ю. Чикарькова. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.
2. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник для вузів / В. Г. Антонюк. К.: Віпол, 2007. 173 с.
3. **Бондаренко, Є. А. Організація педагогічної практики : методичні рекомендації для студ. Заочної форми навч. (виховний аспект) / Є. А. Бондаренко, М. М. Бойко. – Тернопіль : ТНПУ, 2006.**
4. Денищич Т. А. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності :посібник / Т. А. Денищич, Г. С. Косарева. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. – 84 с.
5. Дубасенюк О.А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика. Житомир:Т.1, 2015, 247 с.,
6. Дубасенюк О.А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика" Житомир: Т.2, 2016, 214 с.
7. Мирончук Н.М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти: метод. посібн. / Н.М. Мирончук. Житомир, 2017. 52 с.
8. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра / укладачі: К.М. Ружин, О.А. Каніболоцька, Н.О. Надточий. Запоріжжя: ЗНУ, 2019. 106 с.
9. **Педагогічна практика : програми, навчально-виховна робота студентів, звітність : навчально-методичний посібник для студ. вищ. пед. навч. закл. / І. В. Мороз, О. Г. Ярошенко, Т. С. Іваха [та ін.] ; [за**

заг. ред.: І. В. Мороза, Т. С. Івахи]. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 222 с.

10. Семенова, А. В. Парадигмальне моделювання у професійній підготовці майбутніх учителів: монографія / А. В. Семенова. – Одеса : Юричналіт., 2009. – 504 с.
11. Ткаченко Т.В. Теоретико-методичні основи педагогічної практики: навчально-методичний посібник / Т.В. Ткаченко. Харків. ХНУМ імені І.П. Котляревського, Майдан, 2020. 460 с.
12. Тягло О. Критичне мислення :навч. посіб. Харків : Основа, 2008. 189 с.